

כִּי מֵאֵלֶּה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת דְּה' כְּמִים לַיָּם מְבִסִּים

הַמֶּאֱמָד הַשְּׁבוּעִי

וידבר משה אל ראשי המטות
פרי הארץ

שבוע פרשת מטות מסעי

לקבלת המאמר השבועי במייל –
122333ako@gmail.com

להארות, תרומות, יצירת קשר והשגת חוברות
054-7341337

הַמֶּאֱמָר הַשְּׁבוּעִי

וידבר משה אל ראשי הנזירות
פרי הארץ

שבוע פרשת מטות מסעי

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ' ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל, ויוסף ברוך שטקל.

הגהה ועריכה לשונית: ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו"ל: שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

בע"ה

שבוע טוב לכל החברים חדשים גם ישנים!

השבוע זוכים בע"ה ללמוד מאמר של אחד מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש הלא הוא רבי מנחם מענדל מוויטעבסק (שאגב רוב האדמו"רים שנקראו כך נקראו על שמו...) בעל הספר 'פרי הארץ'.

בשביל להסביר את הפסוק הראשון של פרשת מטות ואת הפסוק האחרון של פרשת מסעי, מוסברת בהרחבה נקודה יסודית ועמוקה בהסתכלות החסידית על העולם, לפיה אין שום דבר בעולם שלא מוסיף כבוד לה' יתברך כפשוטו ממש, שאם לא כן לשם מה אותו דבר נברא בכל רגע מחדש?

אחד הדברים החשובים שיוצאים מתוך ההסתכלות הזו (בצירוף עם הנקודה שהאדם הוא 'עולם קטן' וכולל בתוכו את כל הבריאה) היא שמכיון שכל החיים של יהודי רצופים בעליות וירידות שמחזקות את הקשר עם ה', כאשר ברוב הפעמים הן (העליות והירידות) נובעות מכל מיני צורות שבהן פגשתי את ה' דווקא דרך ההתגלויות שלו בעולם, מצופה ממני להסתכל על העולם בזווית מיוחדת שגורמת לי ללמוד דברים על החיים שלי דרך סיטואציות שנקלעתי אליהן.

הדוגמא שבה משתמש ה'פרי הארץ' היא שכאשר אני רואה איזה משהו מכוער והוא 'תופס' אותי, סימן שיש לי שייכות לדבר הזה ובעצם בשפלותי הכנסתי לתוכי לכלוכים גסים...

אז שנזכה לתקן את העולם מתוך תיקון עצמינו, ולתקן את עצמינו מתוך תיקון העולם!

אוהבים ושמחים, החברים ☺

וידבר משה אל ראשי המטות

רבי מנחם מענדל מויטבסק – פרי הארץ

מבואר

וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' . וּבִסּוּף הַסֵּפֶר (במדבר לו יג): אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּיַד מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ.

על מנת להבין את התוכן הפנימי שבפסוק הראשון בפרשת מטות ובפסוק האחרון של פרשת מסעי וספר דברים נצטרך להקדים כמה וכמה עניינים:

העניין הוא אמרו רבותינו ז"ל (משנה אבות ד, ג) "אל תהי בז [לכל אדם, ואל תהי מפליג] לכל דבר" וכן מעשה דרבי אלעזר ברבי שמעון (תענית כ, א) שנדמה לו אליהו ז"ל לאדם מכוער שאין כמוהו עד שגינה אותו רבי אלעזר וכו', ואח"כ אמר-לו אליהו מוסר עד שקיבל על עצמו שלא לעשות כן.

המשנה באבות מלמדת אותנו שאין לנו לבוז ולזלזל בשום אדם ובשום בריה בעולם. כמו כן, הגמרא בתענית מביאה סיפור על התנא רבי אלעזר שפעם אחת כשהיה מהלך בדרך לעירו פגש את אליהו הנביא שהתחפש לאדם מכוער בצורה נוראית עד כדי כך שרבי אלעזר גינה אותו על הכיעור שלו, ובסוף הסיפור מתואר שאליהו נתן מוסר על כך לרבי אלעזר עד שבסופו של דבר קיבל על עצמו לא לזלזל יותר באף אחד.

הדוע שמזכיר את ה'

והעניין כי הנה ידוע מאמר (משלי טז, ד): "כל פֶּעַל ה' לִמְעַנָּהוּ" ופירוש (ישעיהו מג, ז): "כל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וכו'",

שכל הבריות שבעולם עד השלשול הקטן שבים, צורך העולם בהם וגדולת הבורא מתגלית בהם יותר מבלתם, שאם הי' אפשרי ההתגלות בלתם לא היו נבראים, עד שאין לך דבר שבעולם אפילו הקליפות ואומות-העולם ועונשין, הכל לכבודו יתברך שמו. וזהו סוד (תהלים קג, יט): "וּמְלָכֹתָו בְּכָל מְשָׁלָה", וכן פירוש (נחמיה ט, ו): "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כָּל־בָּלֵם", וכן פירוש (תהלים קד, כד): "מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' בָּלֵם בְּחַכְמָה עָשִׂיתָ", וכבודו ית' שמתגלה מבריא זה אי-אפשר אותה ההתגלות מבריה אחרת.

הסיבה שחז"ל ראו בחומרה רבה כל כך את הזלזול באדם או בכל דבר אחר היא משום ש"כל פעל ה' למענהו" ו"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו" - כלומר, אין שום דבר מיותר בעולם שלנו! לכל דבר שה' ברא כאן יש סיבה ומטרה, ועוד יותר מכך - כל בריה בעולם בוודאות מגלה עוד יותר את הבורא יתברך במציאות, כי אחרת היא לא היתה נבראת! וכמו שכתוב "מה רבו מעשיך הוי", כולם בחכמה עשית" - כל דבר ודבר נעשה בידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולכן על ידו ודרכו מתגלה גדלותו של ה'.

אך זה לא נגמר כאן: צריך לדעת שה' יתברך מתגלה כאן בעולם לא רק על ידי הנבראים החיוביים אלא אפילו על ידי כוחות הקליפה והרוע בעולם ה' מתגלה! כן, אפילו החמאסניק הכי נתעב הוא חלק מההתגלות של ה' במציאות!!!

והעניין הוא אם יראת עונש או יראת בוש או יראת הרוממות, שמתעורר האדם על ידם, ובכל אחד מיראות הנזכרות יש כמה וכמה פרטים עד אין קץ ומספר, וכמו כן מתחלקין האהבות וכן שארי המדות והתקשרות עד אין קץ כידוע, והן הן גופי הבריות בעולם-הזה השפל החומרי, וכן הוא באדם שהוא עולם קטן (תיקוני זהר קל, ב), כלול את הכל בחילוף המחשבה והדמיונות והמדות וההתקשרות עד אין קץ, כידוע שהמחשבה היא קומה שלימה אם טוב ואם רע ח"ו, מתעורר ממנה להשם יתברך ברוך הוא אם ליראתו הנזכרת, אם לאהבתו יתברך או בכל מדה ומדה שהוא מודד לו מודה לו יתברך¹.

הדרך להגדיל ולגלות את כבוד ה' בעולם על-ידי כל בריה ובריה, ואפילו על-ידי בריות לא טובות, היא להגיע על ידן לאהבת ה' וליראתו. כלומר, גם באהבת ה' וגם ביראתו ישנן דרגות שונות, ולדוגמא - ישנה יראת הרוממות

¹ שימו ♡ למושג השבועי...

שמגיעים אליה מהתפעלות מגדלותו של ה'; ולעומתה ישנה יראת העונש - שהדרך להגיע אליה היא על ידי דברים פחות חיוביים, כדוגמת עונשים, יסורים או כל מיני דברים מפחידים למיניהם, שעל אף שהם מצד הדין והגבורה, גם דרכם ניתן להתחבר לה' יתברך.

כך זה גם בכל מידה ומידה בעולם - ישנם המון חילוקים: יש מידות שאנו מתעוררים אליהן מצד החסד ויש כאילו שמצד הדין; וגם בכל הבריות בעולם - ישנן בריות ששייכות יותר לצד האהבה והחסד, וישנן בריות ששייכות יותר לצד היראה והדין. אמנם, האדם נקרא בלשונות המדרש והזהר "עולם קטן" - באדם ישנם את כל חילוקי המידות גם יחד, כי המחשבה של האדם זזה ומתחלפת כל הזמן; לפעמים מתעוררת בה מידה זו ולפעמים מידה אחרת, ולכן האדם יכול להתעורר ולהתקרב לה' יתברך מכל המידות השונות, גם ממידות ששייכות יותר לדין ויראה וגם מחסד ואהבה, כי לכל המידות יש לו קשר ושייכות - כולן כלולות בו.

כך מבוארת גם כוונת חז"ל בפירוש הפסוק "ואהבת... ובכל מאדך", "בכל מדה ומדה שמודד לך הוה מודה לו במאד מאד" - שהכוונה היא שבכל דבר ודבר שה' יתברך מעניק ומזמין לך, בין אם זה דבר טוב ובין אם רע - תודה לו על כך, דרך הדבר הזה, כלומר שכל דבר ודבר בין טוב ובין רע יעורר ויקרב אותך אותו לה'!

ובזה היה יודע שלמה המלך ע"ה הלשונות מכל הבריאות
שבעולם בהסתכלותו על עצמו וחילופו וחילופי חילופיו, שהרי
אין המחשבה עומדת אפילו רגע אחד, אבל פושט ולובש צורה
תמיד כידוע, ולא כל העיתים שוות כידוע מכ"ח עתים והשתנות
לאין מספר.

לאחר שראינו שהאדם מכונה 'עולם קטן', משום שבמחשבתו נכללות כל המדות הקיימות בעולם, נלמד על פי כך חידוש מופלא ביותר: שלמה המלך, שידע לדבר בשפתה של כל בריה ובריה בעולם, ידע זאת משום שהכיר היטב את עצמו ואת כל הרבדים שבליבו ובמחשבתו, המחשבה שזזה כל הזמן מעניין לעניין, וכמו שאומר בספר קהלת שיש כ"ח תהפוכות שעוברות על האדם שחלקן טובות וחלקן רעות (ואפילו בצדיק כמו שלמה המלך היו גם בחינות מסוימות של המידות הרעות, וכן בכל הצדיקים כמו שנראה בהמשך) וכל מידה ומחשבה מתחלקת לפרטי פרטים, אלא שאנו לא מתבוננים לעומק בכל מחשבה או רגש שעוברים בתוכנו, אך שלמה המלך שהיה החכם שבאדם העמיק והבין כל מידה ומידה שהיתה בו, וממילא על-ידי-כך הכיר את כל הבריות שבעולם על בוריין, וזאת על פי דברי חז"ל שהאדם הוא "עולם קטן" שהכל כלול בו.

ודבר זה נוהג אפילו בגדולי הצדיקים ואפילו במשה-רבינו ע"ה, כנגדו היה בלעם דעת דקליפה, שהיה כולל כל הדעת ומחשבת חוץ ופסול המוקדשין, כמאמר (קהלת ז, יד): "אֵת זֶה לְעִמָּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים", ואחרי שמה-רבינו ע"ה היה דעת דקדושה, בוודאי היו מוכרחים כל אלו לעבור במחשבתו, והוא גבר עליהם והכניע בעצמו כל הרע עד שהגיע להיות במדרגת דעת דקדושה כידוע, ומאמר הבעש"ט שכל מה שהיה בבלעם היו חושדין למשה-רבינו ע"ה, מפני שכל זמן שלא נגמרה עליית השכינה כאשר יהיה בזמן [עליית] השכינה וגואל צדק במהרה בימינו אמן, שהוא ביטול הקליפה (ישעיהו כה, ח): "בְּלֹעַ הַמָּוֶת לְנֶצַח" מוכרחים כל העליות להיות רק במחשבת אדם כשר, והאדם כשר אי-אפשר לו להגיע ולעלות אל שורשו כי-אם על-ידי שכנגדו, שיעלו במחשבתו והוא יתעורר מהם לבוראו יתברך.

התופעה הזו שראינו אצל שלמה, שגם מחשבות שליליות עברו במחשבתו (כמו שנלמד לפני כן מכ"ח העיתים שבקהלת), נוכחת גם אצל כל הצדיקים הכי גדולים ואפילו אצל משה רבינו שעליו נאמר "נאמן ביתי" הוצרכו לעבור גם מחשבות שליליות.

הסיבה לכך שהמחשבות וההרהורים הלא טובים מוכרחים לעבור בשכלם ובדעתם של הצדיקים היא, כי רק כך ניתן להעלות את המציאות אל הקדושה, על ידי שבאות לצדיק מחשבות מהדעת שמצד הקליפה (וככל שהצדיק יהיה יותר נעלה המחשבות שעוברות במוחו מהקליפה שכנגדו יהיו יותר נמוכות², וכמו שכתוב "את זה לעומת זה עשה האלקים") והצדיק דוחה את המחשבות האלה מכל וכל ואינו מתפתה אחריהן בזכות שמתבונן בעוצם שפלות הקליפה לעומת מעלת הקדושה. וכך, גם הצדיק מתקרב לה' דווקא על ידי הדעת דקליפה'.

משום כך, משה רבינו - שמכונה בזוהר 'דעת דקדושה' - היה מוכרח שיעברו במחשבתו מחשבות ששייכות לבלעם הרשע, המכונה 'דעת דקליפה' (וכמו שאמר על כך מורנו הבעל שם טוב שאת כל הדברים המגונים שהיו בבלעם הרשע חשדו שישנם גם אצל משה רבינו) וזאת משום שהוא היה המדרגה שכנגד משה רבינו בצד הקליפה, והדרך של משה להתעלות למדרגה שאליה הוא נתעלה הייתה על ידי שהתגבר מכל וכל על כל ה"מחשבות חוץ" (מחשבות חיצוניות)

² כמאמר חז"ל בגמרא בסוכה - "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו".

והמחשבות שנקראות "פסול המוקדשין" (שפוסלות ומכסות את הקדושה) שהגיעו אליו מה'דעת דקליפה'.

אמנם, צריך לדעת שרק כרגע, כשאנו עוד בגלות אז העבודה היא להעלות את הניצוצות מהקליפה אל הקדושה על ידי הדעת, אך בעזרת ה' יתברך לעתיד לבוא תתקיים בנו נבואת ישעיהו "בלע המות לנצח", שהקליפה תתבטל והשכינה תתעלה מעלה במהרה בימינו אמן!!!

החושך כדרך להגיע אל האור!

והן הן הניסיונות כמאמר רבותינו ז"ל (שבת עז, ב) "כבריינו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא" והוא מוזכר בזוהר הרבה פעמים, לכן כשהאדם רוצה להכניע איזה דבר העומד עליו בתחילה צריך להכניע באמת לפניו וכו' ברוך הוא מאותו הרע השוכן בעצמו, וזהו ביטול הרע והמתקת הדינין, וזהו שכתוב (תהלים סט, יט): "קִרְבָּה אֶל נַפְשִׁי גְאֻלָּה" ואח"כ (תהלים סט, יט): "לְמַעַן אֵיבִי פִדְנִי" פירוש: בתחילה ביקש שתבוא הגאולה לנפשו מכל אומות-העולם שהם ההתקשרות במחשבת חוץ, וממילא יהיה פדוי מאויביו שהוא ביטול הקליפה והמתקת הדינין.

כעת, לאחר שהבנו מהו הצורך בדברים השלייליים ובמחשבות השליליות שבעולם, מובן גם מהו תפקידם של הניסיונות שהקב"ה מביא על האדם, בין אם זהו ניסיון גשמי ובין אם הוא ניסיון רוחני: הדרך להתקרב אל ה' בזמן הזה, כאשר הקליפה עדיין נוכחת בעולם, היא רק על ידי שמכניע אותה ומתגבר עליה, ולולי ההתמודדות וההתגברות על הקליפה לא ניתן להתעלות אל הקדושה, משום שהעולם נברא בצורה זו שהחושך קודם לאור - "ויהי ערב ויהי בקר", וכלשון הזוהר הקדוש "ברישא חשוכא והדר נהורא".

משום כך, הדרך להתגבר על רוע המרע לאדם היא קודם כל על ידי שמתגבר ומנצח את הרע שבו עצמו, מכיוון שלרוע החיצוני אין שום כח עצמי ואת כל חיותו הוא יונק אך ורק מהרע שבתוכו, בני האדם, ולכן אם האדם מכניע את הקליפה ואת הרע שבדעתו הדברים הרעים שבחוץ מתבטלים באופן ממילא, ולכן בתהלים דוד המלך קודם כל מבקש "קרבה אל נפשי גאולה", כלומר, דוד ביקש גאולה לנפשו מכל הדברים השלייליים שבה ומההתקשרות בענייני העולם הזה, ולאחר מכן יתקיים בו ממילא "למען אויבי פדני" שיפדה מהאויבים הגשמיים כי כבר לא תהיה לקליפה קיום כלל!

רוצה משיח? שכת מזה!

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין צז, א) "אין מְשִׁיחַ בָּא אֶלָּא בְּהִסָּח הַדָּעַת" פירוש: כי הדעת הוא כללות כל המדות מז' ימי

הבנין ואינה מדה בפני עצמה, והגאולה שצריכה להיות מכל השבעים אומות-העולם אשר שורשם ז' ימי הבנין, אי-אפשר להיות כי-אם שיגיע למעלה מן הדעת, שיסיח עצמו מן הדעת ולא יהיה שום אמצעי בינו לבין השם יתברך ולא שום הפסק בעולם כי-אם יחוד אמיתי, וזהו אמרם רבותינו ז"ל (בבא בתרא עה, ב) "עתידין מלאכי-השרת לומר קדושה לפני ישראל כמו שאומרים לפני השם יתברך" מפני שיהיו אחדות גמור עם השם יתברך, אבל עכשיו קודם ביאת המשיח הדעת הוא המייחד את כל הברואים להשם יתברך ומבטל הרע מהם ומשפיע טובה להם.

לאחר שהבנו שהדרך להתקרב אל ה' בזמן הזה, כאשר עוד לא התקיים בנו הפסוק "בלע המות לנצח", היא על ידי הדעת שלנו, כעת נלמד בצורה מחודשת לגמרי את מאמר הגמרא "אין משיח בא אלא בהיסח הדעת".

משמעותה של ספירת הדעת אינה כשאר המידות (חסד, גבורה וכו'), שלכל אחת מהן יש עניין מסוים שהוא עניינה של מידה זו ספציפית, משום שהדעת אינה 'מתפקדת' כמידה וספירה בפני עצמה אלא היא מידה שכוללת בתוכה גם את שאר המידות, ולכן אומרים לנו חז"ל שהגאולה שניגאל מאומות העולם (הרוע והקליפה שבעולם) תבוא בעקבות ההתרוממות וההסחה מהדעת.

פירוש הדברים הוא על פי הידוע מתורת הסוד ששבעים אומות העולם בסופו של דבר יונקים את חיותם גם הם משבע המידות העליונות (חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד-יסוד-מלכות) שמכונות גם 'שבע ימי הבנין', משום שכל השבוע של בריאת העולם ובעצם הבריאה כולה השתלשלו ממידות אלו (וממילא גם אומות העולם) ובכללות על ידי מידת ה'דעת' (שכוללת את כולן כנ"ל). לפי זה, כאשר חז"ל אומרים לנו שמשיח יבוא על-ידי 'היסח הדעת', הכוונה היא כאשר נגיע לקשר 'ישיר' עם ה', שלא יהיו ממוצעים ומתווכים (כמו ספירת הדעת כרגע) בינינו לה', אלא תהיה בינינו אחדות גמורה ושום דבר לא יכסה על ה' עד כדי כך שהגמרא אומרת ש"עתידין מלאכי השרת לומר קדושה לפני ישראל כדרך שאומרים לפני ה'", כי ישראל יהיו ביחוד גמור עם ה' וממילא לומר לפניהם שירה יהיה בדיוק כמו לומר לפני ה' יתברך בעצמו!

כך יהיה בזמן הגאולה, כאשר יבוא משיח צדקנו, אך כעת הדרך שלנו להתקשר אל ה' יתברך היא על ידי הדעת שמשמשת כאמצעי, כביכול, בין לבנו ורגשותינו לה'.

והענין כשהאדם כולל בדעתו כמה וכמה נבראים שעוברים במחשבה שהוא קומה שלימה, והוא מתעורר מהם אל הבורא יתברך שמו (משלי ג, כ): "בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ" ומעלה אותם

ומבררם במחשבתו, כמאמר הזוהר (ח"ג י, ב) "כולם בחכמה
אתבררירו", ואחרי עלייתם אל שורשם נשפעים משם טובה
וברכה.

הדרך שלנו להתקרב לה' יתברך ולהתקשר אליו בזמן הזה היא על ידי
הדעת, שכאשר יעברו בדעת ובמחשבה של האדם הרהורים ומחשבות על כל
מיני בריות ונבראים³ והוא מתעורר מתוך מחשבות אלו לעבודת הבורא - בין אם
הם מעוררות בו מחשבות של יראה, בין אם אלו מחשבות של אהבת ה' או
התפעלות מגדולת ה' וכו' בכל רגש אפשרי - על ידי כך הוא מעלה את אותם
ברואים לשרשם העליון, וכפי שמובא בזוהר "כולם בחכמה אתבררירו", שהבירור
של כלל הנבראים הוא על-ידי החכמה, ובעקבות עלייתם אל שורשם הנעלה,
מתעורר רצונו של ה' להשפיע שפע של טובה וברכה.

הדעת מייחדת את הבריאה כולה עם ה' יתברך!

וזהו אמרם רבותינו ז"ל (ברכות לג, א) "גדולה דעה שניתנה בין
שתי אותיות, שנאמר (שמואל א ב, ג): "אֵל דְּעוֹת ה'", כי הדעת
הוא המייחד כל השמות ממטה למעלה ומייחד הענף אל השורש
שהוא שם הוי"ה ב"ה כדברינו הנזכרים, שהרי (ישעיהו מג, ז):
"כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי יִלְכָּבוֹדִי בְּרָאִיתִי", ובכל הבריות כולם יש בהם
קדושת שמותיו ב"ה, כי אין-סוף ב"ה סובב כל-עלמין וממלא-
כל-עלמין כנזכר, ובדעתו מעלה האדם אותם אל שורשם ומייחד
לאין-סוף ב"ה.

בגמרא נאמר "גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות [שני שמות ה'] שנאמר
אל-דעות-הוי", כלומר שמעלת הדעת היא שנאמרה בין שני שמותיו של
הקב"ה, בין שם אלוקים לשם הוי', ומשמעות הדבר היא שתפקידה של הדעת
היא לייחד ולקשר בין שני שמות אלו.

שם הוי' מסמל את הקב"ה כפי שהוא למעלה מההתלבשות במציאות
הגשמית, ולעומתו שם 'אלקים' מסמל את הקב"ה כפי שהוא התלבש בתוך
המציאות בין אם זה דרך אור הממלא כל עלמין, כלומר שה' מחייה ומקיים את
העולמות על ידי שהוא ממלא אותה ומתלבש בתוכה ממש; ובין אם זה על ידי
אור הסובב כל עלמין, איך שה' מחיה את המציאות באופן שהוא 'מקיף' את
העולמות ואינו 'מתלבש' בתוכם. כך או כך, החיות הזו - שנותנת קיום לכל

³ בירור הניצוצות שנפלו בקליפה נרמז בפסוק במשלי "בדעתו תהומות נבקעו", שעל ידי הדעת ניתן
לבקוע את התהומות - כלומר, את הניצוצות שנפלו לתהומות הקליפה.

הברואים - באה מצד שם 'אלקים'⁴, ועל ידי הדעת אנו יכולים לאחד את הבריאה שמבטאת את שם 'אלקים' למקורה שמשם 'הווי'.

במקום שאין מקדש - תהיה מקדש!!!

ועל-דרך-זה היה המקדש, כאמרם רבותינו ז"ל כמו-כן על מקדש שניתן בין ב' אותיות, שנאמר (שמות טז, יז): "פָּעַלְתָּ ה' מִקְדָּשׁ אֶדְנִי" כידוע שהמקדש היה משפיע ומחלק מזון וטובה לכל הברואים ואפילו לאומות-העולם כמבואר (סוכה נה, ב) בפרי החג, ושאר דברים המבוארים בזוהר, והוא אמרם רבותינו ז"ל: "אלו ה' יודעים האומות גודל טובתם מן המקדש לא ה' מִחְרִיבֵין אוֹתוֹ" ועכשיו במקום מקדש הוא האדם הכשר, שעל-ידו מתייחדים כל הברואים אל שורשם ונשפעים טובה.

בהמשך הגמרא שהזכרנו קודם מתוארת גם גדולתו של בית המקדש באותו אופן - גם הוא ניתן בין שני שמותיו של ה' שנאמר "פעלת ה' מקדש א-דני", ומכך שהמקדש נכתב בין שמותיו של הקב"ה אנו לומדים שגם בכוחו של המקדש היה ניתן לקשר את הבריאה עם הקב"ה, על ידי ההשפעה שהיתה מגיעה לכלל הנבראים על-ידי המקדש, ואפילו אומות העולם קיבלו את השפע שלהם על ידי שבעים פרי החג שהוקרבו בסוכות (עד כדי כך שאמרו חז"ל שאם רק האומות היו יודעים מה הם מרוויחים מהמקדש הם לא היו מחריבים אותו).

אמנם, כיום, כאשר לצערנו עדיין אין לנו בית מקדש, 'האדם הכשר' משמש במקומו, שעל ידי שהאדם מעלה את הברואים אל שורשם בדעתו כנ"ל, אז הוא מעורר את הקב"ה להשפיע שפע של טוב לעולם.

וכמו כן האדם מתייחד באמצעות הברואים וכו', מפני שעכשיו קודם ביאת המשיח אי-אפשר לשום אדם לסבול התענוג עליון כזה והיחוד אמיתי בלי שום אמצעי.

שימו לב! לא רק הבריאה זקוקה לתיווך בינה לבין ה', אלא גם הדרך שלנו להתקרב אל ה' היא על ידי הברואים שעולים במחשבותינו כנ"ל, והסיבה לכך שאנו זקוקים ל'דעת' כמתווכת בינינו לה', ואנו לא יכולים פשוט להתייחד עם ה' בצורה ישירה, היא מכיוון שבעולם הזה כפי שהוא בזמן הזה שקודם ביאת המשיח, אין לאף אדם ואפילו לאדם הכי מושלם 'כלים' להכיל את התענוג העצום שביחוד האמיתי והשלם עם ה', אלא אנו מוכרחים לקבל את התענוג הזה דרך אמצעי.

⁴ רמז נחמד לדבר: 'אלהים' בגימטריא 'הטבע', וכן מכך ששם זה הוא בלשון רבים (אלהים ולא אלוה) רואים שמהחיות שמגיעה משם זה מגיעה תחושה של ישות עצמית ונוספת כביכול על ה' יתברך.

כללא דמילתא שאצל כל צדיק וצדיק מוכרחים לעבור במחשבתו כל שכנגדו עד מקום מדרגתו, ואפילו אם יאמר המתחסד שכבר ביטל כל הרגשותיו ותאוותיו, אין שוטה מרגיש שאם אין לו במידה זו יש לו במידות אחרות כיוצא בן, וכשבאה לו המחשבה צריך-להיות נבזה בעיניו נמאס שהעמיד צלם בהיכל, שהרי האדם הוא מקדש מעט כנוצר, וכידוע שהמחשבה והמוח הוא קודש-קדשים והלב הוא היכל האהבה ושאר-דברים כמבואר בכמה מקומות.

הבירור וההעלאה שמעלים את הברואים שחולפים במחשבות הרבות שלנו על-ידי שאנו מתעוררים מהם לעבוד את ה' אינה שייכת רק בנו, ב'יהודי המצוי', אלא גם אצל הצדיקים הכי גדולים מתעוררות מחשבות על דברים שלילים, ולא רק שזה קיים אצלם אלא גם מוכרח שזה יהיה כך ואי אפשר בלי מחשבות אלו, כי זוהי הדרך להתעלות במדרגות הקדושה - על ידי שדוחה את המחשבות האלו בכל כוחו ומתבייש מאוד על כך שכביכול העמיד צלם בהיכל - על פי מה שהתבאר שהאדם מסמל את המקדש, אז אם כן האברים הפנימיים שבאדם, המח והלב, הם קדש-הקדשים וההיכל ולשם הוא הכניס את הצלם רחמנא ליצלן!

המציאות היא שלכל צדיק מתעוררות מחשבות מצד הקליפה שכנגד המדרגה בה הוא נמצא, וככל שהצדיק יהיה יותר מרומם אז מוכרח שיעברו במחשבותיו מחשבות יותר שליליות, מכיוון שלא רק המדרגה בקליפה שכנגד מדרגתו קיימת בו אלא גם כל המדרגות שתחתיה, וגם מי שטוען שאצלו ה'תופעה' הזו לא קיימת - הוא פשוט שוטה שלא מודע לעצמו כי גם אם במידה מסוימת לא חולפות אצלו מחשבות אלו, ודאי שבמידות אחרות המחשבות האלה קיימות.

מ"ב המסעות של השכינה

ואחר כך כשמתעורר מן הדבר אל הבורא יתברך שמו הוא היחוד ועליית השכינה והקמתה מעפרא, והאדם גם-כן מתעלה בזה והולך מדרגא אל דרגא ומנסיון לנסיון וממסע למסע, וזהו המ"ב מסעות הכתובים בתורה שנסעו ישראל ממצרים שהיא עבודת פרך בחומר ולבנים שהוא מעשה הגשמיות והגופניות, וכדי לצאת משם ולהגיע אל ארץ ישראל שהיא כנסת ישראל ולעשות יחוד שלם צריך על-כל-פנים מ"ב מסעות, וזהו שם של מ"ב הידוע ומכוון לעלות מעלה מעלה.

כאשר האדם מצליח לדחות את המחשבה הרעה שעוברת במחשבתו ומתעורר ממנה להתקרב עוד יותר אל ה' - בכך הוא מייחד את השכינה עם הקב"ה ומעלה אותה חזרה מנפילתה בעפר-הקליפות אל הקדושה, ולא רק השכינה מתרוממת בכך אלא גם האדם עצמו מתקרב על ידה לה', ומכל ניסיון וניסיון שחולף עליו הוא עולה ממדרגה למדרגה.

כל פעם שהאדם דוחה את מחשבותיו הרעות ובכך מתרומם ממקומו הקודם הוא עובר מעין 'מסע' שבו השכינה מתרוממת עוד קצת חזרה למקומה. מסעות כאלה בדיוק התרחשו במ"ב המסעות שעם ישראל נסעו כשעלו ממצרים, בכדי להתעלות מהחומריות והשעבוד הגופני שהיה במצרים עד לארץ ישראל שהיא 'כנסת ישראל' (כפי שמבואר בזוהר הקדוש).

בעצם, הדרך להגיע אל היחוד השלם של הנשמות עם שורשן למעלה היא על ידי שם מ"ב [אחד משמות ה' שמכוון כנגד מ"ב התיבות שבמזמור "אנא בכח"], שעניינו הוא ההתעלות מהמציאות הגשמית.

צעד אחורה - ירידה לצורך עלייה!

והנה ענין המסעות היו כמה פעמים לאחור כידוע, לכן לפעמים מזומן לצדיקים איזה ירידה במחשבתו, אבל באמת הוא כי הירידה צורך עליה היא ומסע שלימה כדרך כל המסעות עד שתבוא הגאולה במהרה-בימינו-אמן, ויהיה עליות השכינה בפועל ויחוד אמיתי בלי שום אמצעי והפסק, ולכן יאמרו קדושה לפני ישראל, שעניין הקדושה הוא פרישת המותרות מהם.

בתורה אנו רואים שכחלק ממ"ב המסעות שעברו בני ישראל בלכתם במדבר היו גם מסעות שלכאורה הם חזרה אחורה במקום המשך התקדמות לארץ ישראל. על פי ההבנה שהבנו כאן, שהמסעות מבטאות את התעלות האדם אל שורשו ומקורו בחזרה, פירוש המסע לאחור הוא שנופלות מחשבות רעות בדעת הצדיק, שבפשטות זהו צעד שלילי שרק מרחיק אותו מה', אך כפי שראינו לעיל מחשבות אלו אינן מבטאות ירידה אלא הן הדרך להתקרב אל ה' על ידי שמתגבר עליהן.

אמנם, כמו שכבר ראינו בפסקאות הקודמות, כל זה רק בזמן הגלות, אך לעתיד לבוא בגאולה העתידה בב"א כאשר השכינה תתעלה ותשוב למקומה השלם, כבר לא נזדקק לדעת כאמצעי להתקשר לה' ונחיה ביחוד אמיתי, עד כדי שהמלאכים יאמרו עלינו קדושה בדיוק כמו לפני הקב"ה, שהרי המושג קדושה מבטא פרישה מדברים לא נצרכים שהם בגדר מותרות, ומכיוון שבני ישראל יפרשו מן הדעת ויתקשרו ישירות עם ה' יהי שייך לומר לפניהם "קדוש קדוש קדוש"!!!

וזהו "וַיִּדְבֹּר" שהוא לשון הנהגה, כמו (תהלים מז, ד): "וַיִּדְבֹּר עַמִּים" ו"מִשָּׁה" הוא הדעת, ו"אֶל רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת" הם שורשי ההשתנות שהם י"ב גבולי אלכסון, "לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל" הוא האמונה, "לֵאמֹר" הוא לשון יחוד ואהבה כמו (דברים כו, יז): "אֵת ה' הָאֱמֹרֶת" והפירוש הוא שירגיל וינהיג הדעת את כל ההשתנות שיעלו בדעתו באמונה לייחד אותם לבורא יתברך שמו.

כעת, לאחר שראינו באריכות כיצד מבררים את הניצוצות חזרה אל הקדושה ועל ידי כך משיבים את השכינה למקומה האמיתי, נראה כיצד זה מרומז באופן מופלא בתוך הפסוקים:

המילה בה פותח הפסוק, "וידבר", היא מלשון הנהגה (ניתן ללמוד זאת מהפסוק בתהלים "ידבר עמים" שפירושו שה' ינהיג את הגויים תחת ממשלתנו או מכך שאחד משמות המלך הוא 'דָּבָר' - 'דָּבָר אחד לדור'), "משה" הוא עניין הדעת כפי שראינו במאמר, "אל ראשי המטות" - ראשי המטות הם שנים עשר השבטים שבפנימיות מבואר שהם מבטאים כל מיני שינויים והתכללויות שיש בין המידות [החילוקים שייכים דווקא עם המספר 12 משום שבכל ריבוע ישנם 12 צדדים - הקוביה מורכבת משישה צדדים ובכל צד ישנם שני אלכסונים כך שכל הצדדים לסוגיהם יחד יוצאים 12], "לבני ישראל" זוהי האמונה, וכפי שבזהר פירשו את הפסוק "אבדה האמונה" על כנסת ישראל, "לאמר" מלשון התאחדות ואהבה כפירוש הפסוק "את ה' האמרת". נמצא, שהמסר שנלמד מפירוש כל הפסוק יחד הוא - "וידבר [ותנהיג] משה [הדעת] אל ראשי המטות [את כל הרגשות והמחשבות] לבני ישראל [להיות אמונה שלמה] לאמר [הכל יחד עולה]". כלומר, האדם צריך להתרגל להנהיג את כל מחשבותיו על-ידי הדעת, לברר, לייחד ולהעלות את כל המחשבות והמידות השונות שקיימות בו - לאמונה מוחלטת בה' יתברך!

וזהו "אֶלָּה הַמַּצּוֹת" שהוא פירושו גם-כן יחוד כמו "לְצֻוֹת לָזֶה", "וְהַמִּשְׁפָּטִים" פירוש על-ידי הרגל יהיה קל בעיניו וישר והדין נותן, "אֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּיַד מֹשֶׁה" פירוש יחוד אין-סוף ב"ה עם הדעת, "אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" פירוש על-ידי האמונה, "בְּעֶרְבֹת מוֹאָב" פירוש להאמין שכל הערבובייה במחשבות וכל הבריות בו יפקדו לחיים, כמאמר (נחמיה ט, ו): "וְאִתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם" כולם באים מאין-סוף ב"ה, וזהו "מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ" כידוע שביריחו היה השגת המקדש, כמו שאמרו רז"ל (יומא לט, ב) "ביריחו היה

נשמע קולו של כהן-גדול, ביריחו היו מתעטשים העיזים וכו'"
וכמה דברים. וזה שהירידה הוא לצורך השגת המקדש.

את אותו המסר שלמדנו ניתן גם לראות בפסוק האחרון שבפרשת מסעי:

כאשר פירוש המילים **"אלה המצות"** הוא מלשון **צוותא**, חיבור וייחוד בין שני דברים שונים; **"והמשפטים"** היינו שעל ידי שמרגיל את עצמו לעשות דבר מסוים הדבר נתפס אצלו כדבר פשוט שמוכרח לעשותו, שזהו פירוש המילה משפט - חוק שמוכרחים לנהוג כמותו; **"אשר צוה ה' ביד משה"** - 'צוה' היינו לשון חיבור וייחוד, ה' ביד משה - הוא הדעת, והיינו שיתייחד עם ה' על ידי הדעת; **"אל בני ישראל"** הכוונה היא על ידי האמונה (כפי שהסברנו בביאור הפסוק הקודם); **"בערבות מואב"** 'בערבות' מלשון **ערבוב**, שצריך להאמין שכל הברואים השונים שמתערבבים במחשבותיו מקבלים חיותם מהקב"ה והם אינן בריות נפרדות חלילה, וכשמאמין באמת בדבר זה מגיע על ידי כך לבחינת **"על ירדן יריחו"** - יריחו מבטאת את ההשגה המזוככת שהייתה במקדש, וכמו שאומרים חז"ל שביריחו הורגש המקדש (בכך ששמעו עד שם את קולו של הכהן הגדול, והעיזים שם התעטשו מריח הקטורת), ו'ירדן יריחו' היינו שכל הירידה הזו של הבירור במחשבות מוביל בסופו של דבר ל'יריחו' - השגת המקדש!

אז יהי רצון שנגיע במהרה לגילוי העצום של היחוד המושלם עם ה' ללא שום מתווכים ואמצעים למיניהם בכיף גדול בגאולה השלימה בקרוב ממש!!!

וידבר משה אל ראשי המטות רבי מנחם מענדל מויטבסק – פרי הארץ

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'.
ובסוף הספר (במדבר לו יג): אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּיַד
מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ.

העניין הוא אמרו רבותינו ז"ל (משנה אבות ד, ג) "אל תהי כזו [לכל אדם,
ואל תהי מפליג] לכל דבר" וכן מעשה דרבי אלעזר ברבי שמעון (תענית
כ, א) שנדמה לו אליהו ז"ל לאדם מכוער שאין כמוהו עד שגינה אותו
רבי אלעזר וכו', ואח"כ אמר-לו אליהו מוסר עד שקיבל על עצמו שלא
לעשות כן.

והעניין כי הנה ידוע מאמר (משלי טז, ד): "כל פֶּעַל ה' לִמְעַנָּהוּ" ופירוש
(ישעיהו מג, ז): "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתוֹ וכו'", שכל הבריות
שבעולם עד השלשול הקטן שבים, צורך העולם בהם וגדולת הבורא
מתגלית בהם יותר מבלתם, שאם הי' אפשרי ההתגלות בלתם לא היו
נבראים, עד שאין לך דבר שבעולם אפילו הקליפות ואומות-העולם
ועונשין, הכל לכבודו יתברך שמו. וזהו סוד (תהלים קג, יט): "וּמַלְכוּתוֹ
בְּכָל מְשָׁלָה", וכן פירוש (נחמיה ט, ו): "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת פְּלִמָּס", וכן פירוש
(תהלים קד, כד): "מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' פְּלִמָּס בְּחִכְמָה עֲשִׂיתָ", וכבודו ית'
שמתגלה מבריא זה אי-אפשר אותה ההתגלות מבריה אחרת.

והעניין הוא אם יראת עונש או יראת בוש או יראת הרומו, שמתעורר האדם על ידם, ובכל אחד מיראות הנזכרות יש כמה וכמה
פרטים עד אין קץ ומספר, וכמו כן מתחלקין האהבות וכן שארי המדות
והתקשרות עד אין קץ כידוע, והן הן גופי הבריות בעולם-הזה השפל
החומרי, וכן הוא באדם שהוא עולם קטן (תיקוני זוהר קל, ב), כלול את
הכל בחילוף המחשבה והדמיונות והמדות וההתקשרות עד אין קץ,
כידוע שהמחשבה היא קומה שלימה אם טוב ואם רע ח"ו, מתעורר ממנה
להשם יתברך ברוך הוא אם ליראתו הנזכרת, אם לאהבתו יתברך או בכל
מדה ומדה שהוא מודד לו מודה לו יתברך.

ובזה היה יודע שלמה המלך ע"ה הלשונות מכל הבריאות שבעולם בהסתכלותו על עצמו וחילופו וחילופי חילופיו, שהרי אין המחשבה עומדת אפילו רגע אחד, אבל פושט ולובש צורה תמיד כידוע, ולא כל העיתים שוות כידוע מכ"ח עתים והשתנות לאין מספר.

ודבר זה נוהג אפילו בגדולי הצדיקים ואפילו במשה-רבינו ע"ה, כנגדו היה בלעם דעת דקליפה, שהיה כולל כל הדעת ומחשבת חוץ ופסול המוקדשין, כמאמר (קהלת ז, יד): "אֵת זֶה לְעֶמֶת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים", ואחרי שמה-רבינו ע"ה היה דעת דקדושה, בוודאי היו מוכרחים כל אלו לעבור במחשבתו, והוא גבר עליהם והכניע בעצמו כל הרע עד שהגיע להיות במדרגת דעת דקדושה כידוע, ומאמר הבעש"ט שכל מה שהיה בבלעם היו חושדין למשה-רבינו ע"ה, מפני שכל זמן שלא נגמרה עליית השכינה כאשר יהיה בזמן [עליית] השכינה וגואל צדק במהרה בימינו אמן, שהוא ביטול הקליפה (ישעיהו כה, ח): "בִּלְעַם הַמָּוֶת לְנֶצַח" מוכרחים כל העליות להיות רק במחשבת אדם כשר, והאדם כשר אי-אפשר לו להגיע ולעלות אל שורשו כי-אם על-ידי שכנגדו, שיעלו במחשבתו והוא יתעורר מהם לבוראו יתברך.

והן הן הניסיונות כמאמר רבותינו ז"ל (שבת עז, ב) "כבריינו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא" והוא מוזכר בזוהר הרבה פעמים, לכן כשהאדם רוצה להכניע איזה דבר העומד עליו בתחילה צריך להכניע באמת לפניו וכו' ברוך הוא מאותו הרע השוכן בעצמו, וזהו ביטול הרע והמתקת הדינין, וזהו שכתוב (תהלים סט, יט): "קִרְבָּה אֶל נַפְשִׁי גְאֻלָּה" ואח"כ (תהלים סט, יט): "לְמַעַן אֶבִּי פִדְנִי" פירוש: בתחילה ביקש שתבוא הגאולה לנפשו מכל אומות-העולם שהם ההתקשרות במחשבת חוץ, וממילא יהיה פדוי מאויביו שהוא ביטול הקליפה והמתקת הדינין.

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין צז, א) "אֵין מְשִׁיחַ בָּא אֶלָּא בְּהִיסָח הַדָּעַת" פירוש: כי הדעת הוא כללות כל המדות מז' ימי הבנין ואינה מדה בפני עצמה, והגאולה שצריכה להיות מכל השבעים אומות-העולם אשר שורשם ז' ימי הבנין, אי-אפשר להיות כי-אם שיגיע למעלה מן הדעת, שיסיח עצמו מן הדעת ולא יהיה שום אמצעי בינו לבין השם יתברך ולא שום הפסק בעולם כי-אם יחוד אמיתי, וזהו אמרם רבותינו ז"ל (בבא

בתרא עה, ב) "עתידין מלאכי-השרת לומר קדושה לפני ישראל כמו שאומרים לפני השם יתברך" מפני שיהיו אחדות גמור עם השם יתברך, אבל עכשיו קודם ביאת המשיח הדעת הוא המייחד את כל הברואים להשם יתברך ומבטל הרע מהם ומשפיע טובה להם.

והענין כשהאדם כולל בדעתו כמה וכמה נבראים שעוברים במחשבה שהוא קומה שלימה, והוא מתעורר מהם אל הבורא יתברך שמו (משלי ג, כ): "בְּדַעְתּוֹ תִּהְיוּמוֹת נִבְקָעוּ" ומעלה אותם ומבררם במחשבתו, כמאמר הזוהר (ח"ג י, ב) "כולם בחכמה אתבררירו", ואחרי עלייתם אל שורשם נשפעים משם טובה וברכה.

וזוהו אמרם רבותינו ז"ל (ברכות לג, א) "גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות, שנאמר (שמואל א ב, ג): "אֶל יְדֵעוֹת ה'", כי הדעת הוא המייחד כל השמות ממטה למעלה ומייחד הענף אל השורש שהוא שם הוי"ה ב"ה כדברינו הנזכרים, שהרי (ישעיהו מג, ז): "כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי יִלְכָּבוֹדִי בְּרָאִיתִיו", ובכל הבריות כולם יש בהם קדושת שמותיו ב"ה, כי אין-סוף ב"ה סובב כל-עלמין וממלא-כל-עלמין כנזכר, ובדעתו מעלה האדם אותם אל שורשם ומייחד לאין-סוף ב"ה.

ועל-דרך-זה היה המקדש, כאמרם רבותינו ז"ל כמו-כן על מקדש שניתן בין ב' אותיות, שנאמר (שמות טז, יז): "פָּעַלְתָּ ה' מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי" כידוע שהמקדש היה משפיע ומחלק מזון וטובה לכל הברואים ואפילו לאומות-העולם כמבואר (סוכה נה, ב) בפרי החג, ושאר דברים המבוארים בזוהר, והוא אמרם רבותינו ז"ל: "אֱלֹהֵינוּ הָיוּ יוֹדְעִים הָאוֹמוֹת גִּדְּלֵי טוֹבָתָם מִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא הָיוּ מַחְרִיבִין אוֹתוֹ" ועכשיו במקום מקדש הוא האדם הכשר, שעל-ידו מתייחדים כל הברואים אל שורשם ונשפעים טובה.

וכמו כן האדם מתייחד באמצעות הברואים וכו', מפני שעכשיו קודם ביאת המשיח אי-אפשר לשום אדם לסכול התענוג עליון כזה והיחוד אמיתי בלי שום אמצעי.

כללא דמילתא שאצל כל צדיק וצדיק מוכרחים לעבור במחשבתו כל שכנגדו עד מקום מדרגתו, ואפילו אם יאמר המתחסד שכבר ביטל כל הרגשותיו ותאוותיו, אין שוטה מרגיש שאם אין לו במידה זו יש לו

במידות אחרות כיוצא בו, וכשבאה לו המחשבה צריך-להיות נבזה בעיניו נמאס שהעמיד צלם בהיכל, שהרי האדם הוא מקדש מעט כנזכר, וכידוע שהמחשבה והמוח הוא קודש-קדשים והלב הוא היכל האהבה ושאר-דברים כמבואר בכמה מקומות.

ואחר כך כשמתעורר מן הדבר אל הבורא יתברך שמו הוא היחוד ועליית השכינה והקמתה מעפרא, והאדם גם-כן מתעלה בזה והולך מדרגא אל דרגא ומנסיון לנסיון וממסע למסע, וזהו המ"ב מסעות הכתובים בתורה שנסעו ישראל ממצרים שהיא עבודת פרך בחומר ולבנים שהוא מעשה הגשמיות והגופניות, וכדי לצאת משם ולהגיע אל ארץ ישראל שהיא כנסת ישראל ולעשות יחוד שלם צריך על-כל-פנים מ"ב מסעות, וזהו שם של מ"ב הידוע ומכוון לעלות מעלה מעלה.

והנה ענין המסעות היו כמה פעמים לאחור כידוע, לכן לפעמים מזומן לצדיקים איזה ירידה במחשבתו, אבל באמת הוא כי הירידה צורך עליה היא ומסע שלימה כדרך כל המסעות עד שתבוא הגאולה במהרה-בימינו-אמן, ויהיה עליות השכינה בפועל ויחוד אמיתי בלי שום אמצעי והפסק, ולכן יאמרו קדושה לפני ישראל, שענין הקדושה הוא פרישת המותרות מהם.

וזהו "וַיִּדְבֹּר" שהוא לשון הנהגה, כמו (תהלים מז, ד): "וַיִּדְבֹּר עַמִּים" ו"מִשָּׁה" הוא הדעת, ו"אֶל רְאִשֵּׁי הַמִּטּוֹת" הם שורשי ההשתנות שהם י"ב גבולי אלכסון, "לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל" הוא האמונה, "לְאָמֹר" הוא לשון יחוד ואהבה כמו (דברים כו, יז): "אֵת ה' הָאֱמֹרֶת" והפירוש הוא שירגיל וינהיג הדעת את כל ההשתנות שיעלו בדעתו באמונה לייחד אותם לבורא יתברך שמו.

וזהו "אֶלֶּה הַמִּצְוֹת" שהוא פירושו גם-כן יחוד כמו "לְצִוּוֹת לָזֶה", "וְהַמִּשְׁפָּטִים" פירוש על-ידי הרגל יהיה קל בעיניו וישר והדין נותן, "אֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּיַד מֹשֶׁה" פירוש יחוד אין-סוף ב"ה עם הדעת, "אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" פירוש על-ידי האמונה, "בְּעֶרְבַת מוֹאָב" פירוש להאמין שכל הערבוביא במחשבות וכל הבריות בו יפקדו לחיים, כמאמר (נחמיה ט, ו): "וַיֹּאמֶר מְחִיָּה אֶת כָּל־בְּנֵי מִצְרָיִם מֵאֵין-סוּף ב"ה, וזהו "מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יִרְחוֹ" כידוע שביריחו היה השגת המקדש, כמו שאמרו רז"ל (יומא

לט, ב) "ביריחו היה נשמע קולו של כהן-גדול, ביריחו היו מתעטשים
העיזים וכו'" וכמה דברים. וזה שהירידה הוא לצורך השגת המקדש.

- אוי אחי, זה פשוט נוראאאאא! איך הם מסוגלים לעשות את התועבה הזאת???

- תרגיע, גם לך יש חלק לתקן בזה...

כשאנחנו רואים אנשים שעושים דברים ממש מגעילים, ממש מתחשק לנו לעצור את זה בכל מחיר, וזה כמובן דבר טוב ומבורך.

אלא שלכאורה אפשר לראות שכל פעם שנגמרת רשעות מסוימת מיד מגיעה הבאה בתור...

המשל לזה הוא אדם שראה צמח רעיל שצמח בגינתו, וכל שנה מחדש אע"פ שבשנה שעברה הוא כיסח אותו לגמרי שוב הוא יוצא במקום חדש...

אז מה עושים?

צריך לפטור את הבעיות משרשן, ושרשן זה בליבנו. בשביל זה ה' ריחם עלינו והראה לנו את זה.

כאשר נחקור ונמצא את שורש הבעיה ונזהה אותה אצלנו ולאחר מכן נעשה עבודה פנימית עם עצמינו לטפל בבעיה השורשית - נוכל לגשת לתיקון העולם מתוך מצב שה"שורש פורה ראש ולענה" של ההסתכלות הלא נכונה או הרגשות הנפולים כבר מת ומה שנשאר זה רק להוציא את הענפים של השיח הרעיל. שנזכה.

החולצה הלבנה

העלאת המידות

...אם יראת ענש או יראת בשת או יראת הרוממות שמתעורר האדם על ידם... והן הן גופי הבריות בעולם הזה השפל החמרי, וכן הוא באדם שהוא עולם קטן... מתעורר ממנה להשי"ת ב"ה אם ליראתו הנזכרת, אם לאהבתו ית' או הכל מדה ומדה שהוא מודד לו ית'...

אחד החדושים הגדולים ומופלאים ביותר של מורנו הבעש"ט הקדוש, ש'לא ירד מהשלחן' כמעט אצל אף אחד ובשום דור מצדיקי החסידות בהמשך ועורר פולמוסים רבים, הוא **העלאת המדות** (או בניסוח חריף יותר שנמצא במקורות מאוחרים יותר: העלאת המחשבות הזרות). מורנו הבעש"ט לימד שכל רגש אנושי שמתעורר לאדם - אהבה (לאשה, לאוכל, לאיש, וכו'), יראה (פחד מחיה או מאדם גשמי או בושה, יראת הכבוד), תפארת (רחמים או התפארות), וכן לאורך כל המדות חגתנה"י שמבטאות כולן רגשות - מגיע בעצם מהרגש הטהור שיש לכל יהודי לה' יתברך, ובעצם כאשר הרגש מתעורר הוא מתעורר ממקורו, שהוא האהבה, היראה או הרחמים ביחס לה'. אלא מה, שהרגש נפל לעולם הזה הגשמי ו'התלבש', התבטא, בדברים הלא נכונים, באהבה או יראה וכו' לעולם הזה.

לכן, כאשר בשעת התפלה, למשל, אדם מרגיש רגש פגום או שבאה לו מחשבה זרה, במקום לנסות להלחם בה, להסיח את דעתו או סתם להרגיש אשם - עליו, מתוך אמונה בה' ששלח לו את המחשבה או הרגש בהשגחה פרטית, **להעלות** את הרגש לשרשו. מה זה אומר? הדרך להעלות את המדות היא לשים לב לרגש או למחשבה, ולהתבונן: אם הדבר הגשמי הזה כל כך מושך או מפחיד, ברור שהמקור - ה' - חזק מצד אחד ומפתה מצד שני הרבה יותר. על ידי ההתבוננות הזו, האדם לא נשאר בעצם מרוגש וקשור לקליפה אלא שהוא הצליח כעת להסיח את הדעת מהענין, אלא ממש מנתק את הרגש שלו, המשיכה או היראה, מהפגם אליו אותו רגש הופנה ומשייך אותו בלבד ממש, לא רק מן השפה ולחוץ או כרגע, לה' יתברך.

מענין לציין, כי ככל שהחסידות גדלה והתפתחה והתחלה לענפים היו מי שערערו על היכולת להביא לאנשים כחלק מהעבודה את ענין העלאת המדות. לדוגמא, בספר התניא, כותב אדמו"ר הזקן (פרק כ"ח): וְאֶפְלוּ אִם נִזְכָּרִים לֹא הִרְוִי תַּאֲוֹת וְשִׁאָר מִחֻשְׁבוֹת זְרוֹת בְּשַׁעַת הָעֲבוֹדָה בְּתוֹרָה או בְּתַפְלָה בְּכֻנָּה, אֶל יְנִיט לֵב אֵלֶיהֶן, אֶלָּא יִסִּיחַ דַּעְתוֹ מֵהֶן כְּרָגַע. וְגַם אֵל יְהִי שׁוֹטֵה לַעֲסֹק בְּהַעֲלָאת הַמִּדּוֹת שֶׁל הַמִּחְשָׁבָה זָרָה כְּנוֹדָע. כִּי לֹא נֶאֱמְרוּ דְּבָרִים הֵם אֶלָּא לְצַדִּיקִים, שְׂאִין

נופלים להם מחשבות זרות שלהם, כי אם משל אחרים. אבל מי שנופל לו משלו, מבחינת הרע שבלבו בחלל השמאלי, איך יעלה למעלה, והוא עצמו מקושר למטה? גם על גבי דברי התניא צדיקים רבים, אז והיום, טרחו ליישב את הדברים ולגלות כיצד בכל זאת גם בספר התניא ישנה עבודה של העלאת המדות, והדברים כן שייכים לכל אחד, במדה זו או אחרת (ונמליץ על המאמר בנושא בספר 'שערי תבונה' על התניא פכ"ח, המיישב נפלא את הדברים עם הוראת הבעש"ט). אך בפשטות הענינים, תכל"ס, אדמו"ר הזקן - וכמוהו עוד מתלמידי הרב המגיד ממעזריטש - היו נגד התעסקות בעבודה הזו באופן אקטיבי, והורו שעל האדם להסיח את הדעת מהרע ולא לנסות לתקן אותו באופן ישיר, מחשש שמא הוא עצמו יפול לתוך הרע.

לעומת זאת, בחסידויות אחרות (ואצל צדיקים רבים מנכדי ותלמידי הבעש"ט), ובפרט קאמארנא, הענין מודגש מאד (ואף מקצין יותר מאשר אצל הבעש"ט...): מכיון שה' יתברך נמצא בכל מקום והכל בהשגחתו הפרטית, וכמו שכאשר אדם חושב על משהו אחר זוהי בעצם 'הזמנה' מה' שיתפלל עליו, כך כל מה שעולה במחשבת האדם הכל הוא כדי לעוררו לה' בתשובה, בצורה זו או אחרת, ועל האדם לשים לב למחשבתו ולהעלותה לה' יתברך. [חשוב להדגיש כי בכל מקרה אין מחלוקת על כך שהכל מגיע מה' ויש עבודה כזו, אלא רק על השאלה מיהו המסוגל לעסוק בעבודה זו בצורה מתוקנת ולפעול העלאה אמתית].

נביא תורה חשובה מהבעל שם טוב שמשקפת את הרעיון הזה מאד חזק:

כתר שם טוב (קה"ת) אות רכז (שימו לב שהתורה מסודרת בסדר נפלא כיצד עורכים העלאת המדות על סדר המדות - מחסד, אהבה, עד יסוד, התקשרות):

יחשוב שבתפלתו הולך מהיכל להיכל, וכשנפלת לו מחשבה זרה מגרשין אותו מן ההיכל, כי דנין אותו בכל היכל אם ראוי ליכנוס. ויראה וישגיח על המחשבה-זרה ההיא, אם חס-ושלום חשב באהבה רעה כגון ניאוף וביא אותה אל שורשה שהיא אהבת השם, יתחרט תיכף ויאמר בלבו מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה והולקתי אל מקום הטנופת, וכזה יפגע וישוח עד לעפר, ויביא זאת המחשבה למדת אין, ואחר כך תבוא אל עולם האהבה... וכן אם שומע אחד מדבר בדברי שחוק, ועל-ידי-זה נולד לו איזה שמחה, יאמר בלבו הלא זה החלק מעולם האהבה. וכן אם רואה או אוכל דבר שיש לו תענוג ממנו, יחשוב בלבו הלא זה חלק מעולם התענוג ויראה מאד שלא יגשם התענוג ההוא כי אז מקרי אז תתענוג על ה', כביכול למעלה מהשם, אלא ישים כל עצמותו אל התענוג ההוא לאמר הלא הוא חלק מעולם התענוג ויבוא גם הוא אל עולם התענוג, נמצא הוא יושב כאן ואוכל, והוא בעולם התענוג של השם יתברך. וכן בהתפארות, אם מפארים אותו, ואם בא לו באמצע התפלה התפארות פמה אני מתפלל בכוונה, יחזיק את עצמו בהתפארות של עולם התפארת פנ"ל. ואם בא לו איזה יראה רעה, כגון שמתירא ליתן צדקה שלא יעני יחזיק את עצמו ביראה הקדושה שהוא בוש מהשם יתברך. ואם בניצוח, ינצח את המדה הזאת ויחזק את עצמו במדת נצח העליון או פמו שמכין יחזיק בעצמו ניצוח ה'. וכן בהודיה. וכן בהתקשרות, שלא יהיה מקושר רק בהשם יתברך עצמו.

מוקדש לעילוי נשמות

מו"ר רוח-אפנו האהוב והיקר
הרב שניאור זלמן מרדכי
בן מנחם מענדל קץ

הרב בנימין דב בן טוביה רוזנצויג

מיזם "המאמר השבועי" בא לתת לכל אחד ואחד את האפשרות ללמוד חסידות בהעמקה ובהבנה, תוך דגש על חיבור התורות העמוקות לחיי היומיום שלנו.

במסגרת זו לומדים מידי שבוע מאמרי חסידות יסודיים בהבנה, בעמקות ובבהירות.

המאמר השבועי

אל תהי בז לכל דבר!

כן כן, גם לא לדברים שאנחנו חושבים שאין להם שום פאנצ' והם לא מוסיפים כלום לעולם...

מצמר/ בד איכותי

כיפות ברבוב כפריות ויפות בעבודת יד

להזמנות: 0555647756

